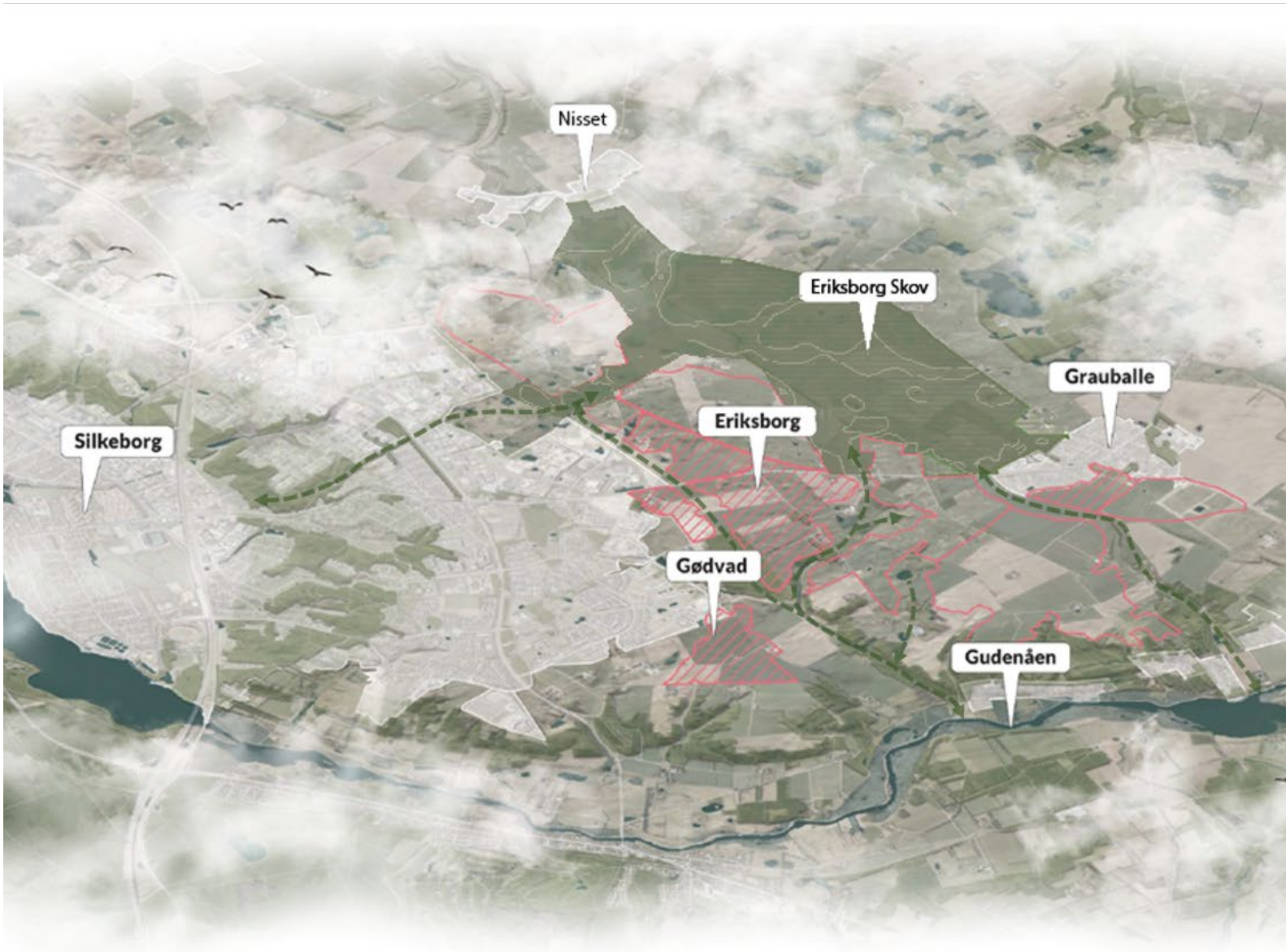

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Eriksborg Skov

Forslag til samarbejdsaftale
om bynær og grundvandsbeskyttende skovrejsning

Silkeborg
Kommune

Eriksborg Skov

Udkast til samarbejdsaftale om bynær og grundvandsbeskyttende skovrejsning mellem

Miljøministeriet v/Naturstyrelsen
CVR nr. 33157274
Naturstyrelsen Søhøjlandet
Vejsløvej 12, 8600 Silkeborg
(herefter benævnt Naturstyrelsen)

Silkeborg Kommune
CVR nr. 29189641
Søvej 1, 8600 Silkeborg
(herefter benævnt Kommunen)

NST journalnummer:

21/02407 - 8161

Dato:

4 juni 2021

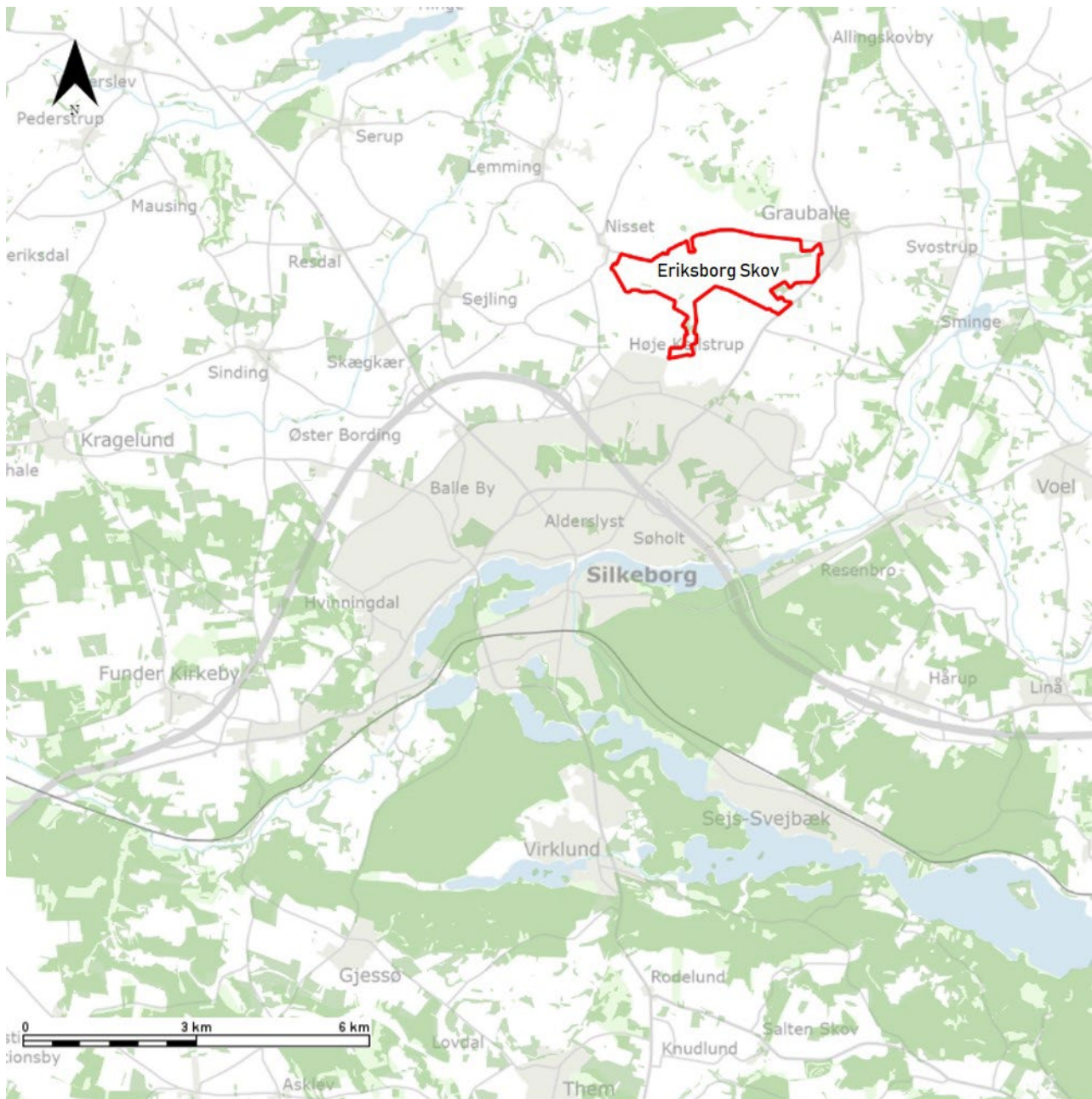
Forsideillustration:

Fugleperspektiv med afgræsning af Eriksborg Skov og dens samspil med den grønne struktur i byudviklingsområderne mellem Gødvad mod syd, Grauballe mod nordvest og Gudenådal. Rød skravering viser de allerede lokalplanlagte boligområder.
Illustration: Silkeborg Kommune og Naturstyrelsen Søhøjlandet.

Indhold

1	Formål.....	5
2	Beskrivelse af projektet.....	5
2.1	Projektområdet.....	5
2.2	Forventede effekter af projektet.....	6
2.2.1	Bynære rekreative områder	6
2.2.2	Klima	6
2.2.3	Drikkevandsinteresser	6
2.2.4	Grundvandsbeskyttelse	6
2.2.5	Bæredygtighed	6
3	Miljøvurdering.....	6
3.1	Miljøvurdering af samarbejdsaftalen	6
3.2	Miljøkonsekvensvurdering af de konkrete skovetableringsplaner	7
4	Økonomi	7
4.1	Projekteret økonomi og parternes medfinansiering.....	7
4.2	Tinglysning af fredskovspligt og deklarationer	8
5	Indbetaling af medfinansiering – afbetalings- og opsparingsordning.....	8
5.1	Betaling af medfinansiering.....	8
5.2	Afbetalingsordning	8
5.3	Opsparingsordning	8
6	Proces og betingelser for opkøb af ejendomme	8
6.1	Frivillige handler	8
6.2	Proces for erhvervelser.....	9
6.3	Godkendelse af opkøb.....	9
6.4	Jordfordeling.....	9
6.5	Naturstyrelsens forbehold.....	9
6.6	Kommunens forbehold.....	9
7	Parternes indskud af arealer inden for projektområdet	9
8	Forkøbsret	9
9	Gennemførelse af projektet	10
9.1	Planlægning og etablering af erhvervede arealer	10
9.2	Etablering af yderligere faciliteter	10
10	Andre finansieringskilder.....	10
10.1	Medfinansiering fra andre	10
10.2	Naturstyrelsens samarbejde med Growing Trees Network Foundation.....	10

11	Håndtering af bygninger samt arealer uden for projektområdet	10
11.1	Bygninger samt arealer uden for projektområdet	10
11.2	Særligt hvis bygningerne nedrives eller beholdes	11
12	Salg af arealer inden for projektområdet	11
12.1	Salg i igangværende projekter	11
12.2	Salg fra afsluttede projekter	11
13	Inddragelse af offentligheden	11
13.1	Offentligheden inddragelse	11
13.2	Koordination af information	11
13.3	Hensyn til GDPR	11
14	Drift af erhvervede arealer	12
15	Information og skiltning	12
16	Ansvar	12
17	Ikrafttræden, ophør og genforhandling	12
18	Vedlagte bilag	12
18.1	Bilag A – Oversigtskort over projektområdet	13
18.2	Bilag B – Deklaration om pesticidfri drift	14
18.3	Bilag C – Deklaration vedr. forkøbsret	15
18.4	Bilag D – Principper for planlægning af det nye skovlandskab	16

Eriksborg Skovs beliggenhed i forhold til Silkeborg By, Grauballe og Nisset. Skovene, naturen og vandet er Silkeborg Kommunes DNA, som der tages hensyn til og bruges til at understøtte bosætning. Mange nye Silkeborgensere kommer til at bo i nye boligområder nord for Silkeborg mellem Høje Kejlstrup, Gødvad og Grauballe, således at Silkeborg og Grauballe smelter sammen. Byudviklingsområderne i Silkeborg nord ligger imidlertid 'langt' fra de mange skov- og naturområder, der er så karakteristiske for Silkeborg Kommune. Planerne om byudvikling er derfor koblet sammen med planer om skovrejsning ud fra en målsætning om, at fremtidens by i Silkeborg Nord både bliver et landskab og en by, hvor naturudvikling og byudvikling går hånd i hånd og sikrer de bedste rammer for naturen såvel som for nuværende og kommende beboeres hverdags- og friluftsliv. Med de mange nye Silkeborgensere, der kommer til at bo i de nye boligområder, følger et større behov for drikkevandsforsyning i Silkeborg Nord. Beskyttelse af Grauballe Vandværks indvindingsopland og fremtidige drikkevandsinteresser knyttet til grundvandsmagasinerne i området har derfor også været en udslagsgivende faktor for planerne om en større skovrejsning.

Et samarbejde mellem Naturstyrelsen og Silkeborg Kommune om Eriksborg Skov er et vigtigt bidrag til Naturstyrelsens arbejde med at udmønte nationalpolitiske målsætninger om, at skovlandskaber med tiden skal udgøre 20-25 pct. af Danmarks areal. Skovrejsning er et vigtigt virkemiddel i forhold til samfundsmæssige målsætninger og forpligtigelser i relation til både drikkevandsbeskyttelse, biodiversitet, klima, vandkvalitet og folkesundhed. Skovrejsning bidrager således til opfyldelse af hele 11 ud af FN's 17 Verdensmål om en bæredygtig udvikling.

1 Formål

Formålet med denne samarbejdsaftale er at etablere en bynær offentlig skov med fokus på rekreative muligheder, mere natur og CO2-binding samt at beskytte grundvandet med henblik på at sikre, at der også i fremtiden kan indvindes rent grundvand til drikkevand i området.

Projektet gennemføres ved, at Naturstyrelsen erhverver jord (ejendomme) inden for projektområdet, og indretter og driver disse som fredskovspligtige arealer.

Aftalen er primært en aftale om fordeling af den økonomiske byrde ved etablering af en ny bynær skov.

2 Beskrivelse af projektet

2.1 Projektområdet

Projektområdet udgør ca. 340 ha og strækker sig fra Nisset i vest til Grauballe i øst, med nordlig afgrænsning ved Nissetvej-Grauballevej. Mod syd og sydøst afgrænses projektområdet af kommuneplanlagte byudviklingsområder. Projektområdet har tre 'ben' der kæder skovrejsningsområdet sammen med de grønne korridorer, der er planlagt i de nye byområder, jf. vedlagte bilag A.

Projektområdets placering, afgrænsning og størrelse er fastlagt på baggrund af en screening, som er blevet gennemført i et forud fastlagt interesseområde. Analyserne er samlet i en selvstændig screeningsrapport der afdækker planlægningsmæssige potentialer og bindinger i forhold følgende temaer:

- Landskabskarakter
- Kommuneplanlægning og anden relevant planlægning
- Beskyttet natur, fortidsminder og landskabelige interesser.
- Geologi og grundvand
- Rekreative muligheder
- Overfladevand og klimatilpasning
- Tilgængelighed og rekreative muligheder
- Ejendomsstruktur og tekniske anlæg
- Skovrejsningens mulige bidrag til opfyldelse af FN's verdensmål

Projektområdet er at betragte som et bruttoareal. Med bruttoareal menes, at der indenfor området forekommer boliger, haver, gårdspladser m.v., som ikke er potentielle skovrejsningsarealer. Desuden erhverves der kun i særlige tilfælde mindre ejendomme, f.eks. når disse har en helt central placering i forhold til sammenbinding og arrondering af skovlandskabet, den rekreative funktion, naturpleje m.v. til sammenbinding af skoven med eksisterende naturområder og de grønne korridorer i de kommende boligområder øst for Eriksborgvej.

Såfremt alle relevante arealer indenfor projektområdet kan erhverves, estimeres det, at det nye skovlandskab potentielt kan komme til at udgøre et nettoareal på 300 ha, hvoraf ca. 1/3 vil være større lysåbne strøg, skovlysninger, søer og andre typer af lysåben natur. Parterne afsætter derfor midler til erhvervelse af 300 ha indenfor projektområdet.

Hvis muligheden for erhvervelse i tilknytning til projektområdet opstår, og samarbejdspartnerne ønsker at udvide projektområdet med dette areal, skal der indgås et skriftligt tillæg til nærværende aftale. Formålet med udvidelsen skal være at styrke den rekreative, naturmæssige eller grundvandssikrende sammenhæng.

2.2 Forventede effekter af projektet

2.2.1 Bynære rekreative områder

Silkeborg Byråd vedtog i oktober 2018 en udviklingsplan for Eriksborg-området. Planen indeholder bl.a. visioner om etablering af et nyt stort skovområde vest for Grauballe. Planerne om byudvikling og skovrejsning ved Eriksborg hænger tæt sammen, og den nye skov spiller en afgørende rolle for at opfylde Silkeborg Kommunes planstrategi, der bl.a. indeholder en målsætning om, at alle boligområder i Silkeborg Kommune højst skal have 500 meter til rekreative naturområder.

Den kommende Eriksborg Skov er afgørende for at opfylde denne målsætning for de nye boligområder i en del af kommunen, hvor der på nuværende tidspunkt er langt til større rekreative naturområder. Derved spiller udvikling af skoven en afgørende rolle for at skabe attraktive rammer for bosætningen i den nye bydel og i det øvrige Silkeborg Nord.

2.2.2 Klima

Kommunen har en målsætning om, som virksomhed, at være CO₂-neutral i 2025. Endvidere arbejdes der for at nedbringe udledningen i Silkeborg Kommune som geografisk område. Kommunens klimahandleplan indeholder flere tiltag til at sikre opfyldelsen af disse målsætninger. Skovrejsning er en af mulighederne for reduktion af CO₂-udledning, og dermed vil projektet bidrage til opnåelse heraf.

2.2.3 Drikkevandsinteresser

Stort set hele projektområdet er område med særlige drikkevandsinteresser (OSD), og gennemførelse af skovrejsningen vil have en positiv virkning på drikkevandsinteresserne i området. Grauballe Vandværk's indvindingsopland ligger inden for projektområdet. Vandværket har indvindingstilladelse fra 2019 på 110.000 m³/år.

2.2.4 Grundvandsbeskyttelse

Projektområdet er i den nationale grundvandskortlægning udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde, og der er således tale om et grundvandsmagasin, som er sårbart over for påvirkninger fra overfladen. Det nitratfølsomme indvindingsområde er udpeget som et område, hvor en særlig indsats er nødvendig for at opretholde en god vandkvalitet i forhold til nitrat.

Det vurderes vanskeligt at skulle finde erstatning for den eksisterende indvinding, såfremt denne ressource skulle blive forurenet. Det er derfor væsentligt at beskytte ressourcen mod forurening og derved sikre tidligere og fremtidige investeringer i ft. mulige drikkevandindvinding til de mange nye beboere og virksomheder, der vil komme i Silkeborg nord.

2.2.5 Bæredygtighed

Skovrejsning inden for projektområdet vil stemme godt overens med Kommunens bæredygtighedsværktøj, hvor Kommunen har opstillet en række hensyn for at bevæge fysisk planlægning og byudvikling i en mere bæredygtig retning. Skovrejsningen vil ligeledes understøtte kommuneplanens plantema Grønt Danmarkskort (naturbeskyttelsesinteresser, mulig natur og økologisk forbindelse).

3 Miljøvurdering

3.1 Miljøvurdering af samarbejdsaftalen

Aftalen anses for at udgøre en plan i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Aftalen og udmøntninger heraf er derfor betinget af, at der foretages miljøvurdering iht. lovens afsnit II. Miljøvurderingsprocessen varetages i et samarbejde mellem Kommunen og Naturstyrelsen.

Som konsekvens af miljøvurderingsprocessen kan der blive behov for justeringer af aftalen inden den underskrives og dermed træder i kræft. I yderste konsekvens kan aftalen ikke gennemføres.

3.2 Miljøkonsekvensvurdering af de konkrete skovetableringsplaner

De konkrete skovrejsningsplaner inden for projektområdet udgør et projekt i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter. Der skal derfor, inden delprojekterne kan iværksættes, foretages miljøscreening og evt. udarbejdes miljøkonsekvensrapport iht. lovens afsnit III. Naturstyrelsen varetager som bygherre miljøkonsekvensvurderingsproceduren/erne.

4 Økonomi

4.1 Projekteret økonomi og parternes medfinansiering

Det vurderes, at Eriksborg Skov potentielt kan komme til at udgøre et nettoareal på 300 ha, jf. § 2.1.

Den projekterede økonomi for projektet fremgår af tabellen nedenfor. I alt budgetteres opkøb af skovrejsningsarealer inden for projektområdet og etablering af nye skovlandskaber med tilhørende rekreativ infrastruktur at beløbe sig til ca. 63 mio. kr, hvoraf ca. 48 mio. kr. forventes at gå til erhvervelse af arealer (ejendomme).

Silkeborg Kommune medfinansierer projektet ved at afholde 60 % af omkostningen til erhvervelse af jord. Naturstyrelsen afholder de resterende 40 % af udgifterne. Parternes respektive medfinansiering af udgifterne til erhvervelse af arealer fremgår af tabellen herunder. Kommunens medfinansiering indbetales i overensstemmelse med § 5.

Naturstyrelsen bekoster alle udgifter for etableringen af ny skov- og natur samt anlæg af rekreativ infrastruktur på arealerne skov, jf. dog § 9.2 og § 10.2. Anlægsudgifter vil forventeligt være ca. 15 mio. kr.

Foruden udgifter til realisering af skovrejsningsprojektet, vil der også være procesomkostninger. Procesomkostninger omfatter udgifter til ejendomsmæssige forundersøgelser, jordfordeling, handelsomkostninger, evt. processtab ved frastykning og salg af bygningsparceller såfremt, der også erhverves jord med bygninger, samt evt. processtab ved salg af jord uden for projektområdet.

Naturstyrelsen påtager sig alle handelsomkostninger (tinglysningsafgift og udgift til matrikulære ændringer). Eventuelle øvrige omkostninger deles efter nærmere aftale mellem parterne med 50 % til hver part.

Omkostninger	Naturstyrelsen	Silkeborg Kommune	Sum
Areal erhvervelse	19.200.000	28.800.000	48.000.000
Anlæg af skoven	15.000.000	0	15.000.000
Totalomkostninger	34.200.000	28.800.000	63.000.000

Omkostninger til areal erhvervelse og etablering af skov og andre naturtyper samt anlæg af rekreativ infrastruktur. Jordpriserne er konjunkturfølsomme og vil desuden afhænge af jordernes bonitet, så svingninger over tid vil forekomme. Beregningerne er baseret på en gennemsnitlig anslået hektarpris på 160.000 kr. og udgifter til etablering af skov og andre naturtyper samt anlæg af rekreativ infrastruktur til 50.000 kr. per hektar.

4.2 Tinglysning af fredskovspligt og deklarationer

Kommunens medfinansiering sikrer opkøb af jord, samt at der pålægges fredskovspligt på de erhvervede arealer. Derudover sikrer medfinansieringen, at der tinglyses en deklaration vedrørende forbud om brug af gødning og pesticider (se bilag B). Sammen med fredskovspligten betyder deklarationen, at grundvandsressourcen i princippet vil være varigt beskyttet i hele projektområdet, også selv om enkelte lysåbne områder, f.eks. der skaber overgang mellem skovbevoksede områder og det omgivende (by)landskab, ikke kan pålægges fredskovspligt.

Ligeledes sikrer medfinansieringen, at der tinglyses en deklaration om forkøbsret til Kommunen (se bilag C). Det betyder, at såfremt Naturstyrelsen skal sælge arealer, som Kommunen har medfinansieret, så skal Kommunen tilbydes at købe arealerne, jf. § 8.

5 Indbetaling af medfinansiering – afbetalings- og opsparingsordning

5.1 Betaling af medfinansiering

Kommunen skal senest samtidig med overtagelse af et konkret areal indbetale sin andel, jf. § 4, af købesummen til Naturstyrelsen.

5.2 Afbetalingsordning

Naturstyrelsen har dog, jf. de særlige bevillingsbestemmelser (BV2.2.13 i finansloven), mulighed for at tilbyde en afbetalingsordning inden for visse rammer, der fastsættes af de bevilgende myndigheder. Såfremt tekstanmærkningen i kommende finanslovsaftaler ændres, ændres denne del af aftalen i overensstemmelse hermed.

På nuværende tidspunkt er rammerne, at Naturstyrelsen inden for et samlet loft på 30 mio. kr. kan mellemfinansiere samarbejdspartneres bidrag til etablering af den nye skov. I denne samarbejdsaftale kan Kommunen således aftale at afbetale dets bidrag til erhvervelser i projektområdet over en periode på op til 10 år. Naturstyrelsens mellemfinansiering af samarbejdspartneres medfinansiering tilskrives ikke renter eller gebyrer.

5.3 Opsparingsordning

Naturstyrelsen kan endvidere, jf. de særlige bevillingsbestemmelser (BV2.2.13 i finansloven), etablere en opsparingsordning, hvis situationen er den, at der ikke umiddelbart er arealer til salg i projektområdet. Naturstyrelsen opretter en projektkonto, hvor Kommunen kan indsætte midler til medfinansiering af fremtidige erhvervelser. Midlerne er placeret på en konto i Naturstyrelsens balanceregnskab med et specifikt projektopgavenummer og flyttes efter aftale over i Naturstyrelsens regnskab, efterhånden som samarbejdspartnerne skal medfinansiere nye erhvervelser. Projektkontoen navngives med projektnavnet og indbetalers navn. Opgives projektet helt eller delvist udbetales indeståendet på projektkontoen til indbetaleren. Projektkontoen tilskrives ikke renter eller gebyrer.

6 Proces og betingelser for opkøb af ejendomme

6.1 Frivillige handler

I overensstemmelse med § 60, stk. 2 i Naturbeskyttelsesloven kan der ikke eksproprieres til skovrejsning under naturforvaltningsbevillingen. Erhvervelserne gennemføres ved frivillige aftaler i den takt relevante lodsejere i projektområdet ønsker at sælge, og i det omfang parterne har midler til rådighed til gennemførelse af projektet jf. § 4 og § 5.

6.2 Proces for erhvervelser

Naturstyrelsen står for det praktiske og administrative arbejde i forbindelse med indgåelse af handler, herunder forhandlinger med lodsejerne, udarbejdelse af skøde, tinglysning, refusion etc.

Naturstyrelsen får som udgangspunkt ejerskab til arealerne. Udgifterne til berigtigelse af Naturstyrelsens erhvervelse af arealer, samt gennemførelse af de i den forbindelse nødvendige matrikulære ændringer, afholdes af Naturstyrelsen.

Kommunen underretter Naturstyrelsen, såfremt den bliver opmærksom på evt. erhvervelsesmuligheder i eller i umiddelbar tilknytning til projektområdet.

6.3 Godkendelse af opkøb

Opkøb af ejendomme forudsætter, at samarbejdsaftalens parter kan godkende vilkårene i de konkrete salgstilbud samt deklARATIONER, samt at Vurderingsstyrelsen kan godkende priserne.

Såfremt én part ikke samtykker til et konkret køb, kan den anden part vælge at afholde hele udgiften. Der er dog enighed mellem parterne om, at denne situation skal tilstræbes undgået.

6.4 Jordfordeling

Hvis det aftales, at der skal gennemføres proces med jordfordeling, deles det praktiske og administrative arbejde ligeligt mellem samarbejdspartnerne. Det samme gælder den eventuelle omkostning til rådgivningsbistand.

6.5 Naturstyrelsens forbehold

Naturstyrelsen tager forbehold for de bevilgende myndigheders årlige godkendelse af bevillinger på finansloven. Naturstyrelsen indgår i aftalen under forudsætning af bevilling til statslig skovrejsning på finansloven. Bevillinger på finansloven gives for et år ad gangen, dvs. bortfalder bevillingerne, så kan Naturstyrelsen ikke opfylde sin del af aftalen. Endvidere afhænger udmøntningen af midlerne af de politiske udmeldte kriterier. For nuværende er det et politisk kriterium for anvendelse af bevillingen til statslig skovrejsning, at midlerne anvendes, hvor medfinansiering fra vandværker og kommuner er størst.

6.6 Kommunens forbehold

Kommunen tager forbehold for, at byrådet årligt godkender bevilling til projektet. Godkendes bevillingen ikke, kan Kommunen ikke opfylde sin del af aftalen.

7 Parternes indskud af arealer inden for projektområdet

Hvis parterne er i besiddelse af arealer inden for projektområdet, kan de indskydes i projektet. Værdien af indskudte arealer kan modregnes i den øvrige medfinansiering. Værdisætningen af arealerne sker på markedsvilkår og skal som udgangspunkt godkendes af Vurderingsstyrelsen.

8 Forkøbsret

På alle erhvervede arealer, som indgår i skovrejsningsprojektet, tinglyses en deklARATION om forkøbsret til Kommunen (se bilag C). Forkøbsretten indebærer, at såfremt Naturstyrelsen skal sælge arealer, som er medfinansieret, så skal kommunen tilbydes at købe arealerne.

Hvis Kommunen ikke udnytter sin forkøbsret, står det Naturstyrelsen frit for at sælge til tredjemand.

9 Gennemførelse af projektet

9.1 Planlægning og etablering af erhvervede arealer

Der skal om muligt skabes et varieret og arealmæssigt sammenhængende skov- og naturområde, der understøtter områdets landskabelige kvaliteter og skaber gode adgangsforhold og forskellige rundtursmuligheder for områdets beboer og øvrige bruger.

Det nye skovlandskab med tilhørende rekreativ infrastruktur anlægges i etaper efterhånden som arealerne erhverves. I henhold til Naturstyrelsens interne retningslinjer for Statslig skovrejsning udarbejdes en landskabsplan for indpasning af skov, lysåben natur, arealer til fri succession og genskabt naturlig hydrologi til et konkret erhvervet areal. Den etapevise etablering udføres med hensyntagen til principperne for indretning af det samlede skovlandskab, som sammenfattes i bilag D.

Planlægningen sker i samarbejde med Kommunen og med inddragelse af borgerne. Naturstyrelsen sørger for etablering af almindelige publikumsfaciliteter såsom stier, veje o. lign. og står for den fremtidige drift og vedligeholdelse heraf. Jf. § 9.2 og § 10.1 søges dog indgået partnerskaber om etablering, drift og vedligeholdelse af yderligere anlæg og faciliteter, ligesom der kan træffes aftaler med Kommunen eller frivillige om mindre driftsopgaver knyttet til arealerne. Offentligheden har adgang til skoven umiddelbart efter erhvervelse.

9.2 Etablering af yderligere faciliteter

Hvis Kommunen ønsker etablering af f.eks. ridestier eller øvrige outdoor faciliteter for skovgæsterne udover, hvad der er sædvanligt for Naturstyrelsens projekter, jf. § 1.1, kan der optages forhandlinger mellem Naturstyrelsen og Kommunen om, at Kommunen eller andre aktører, jf. § 10.1, bidrager til etablering, drift og vedligeholdelse af sådanne faciliteter eller anlæg. Der indgås selvstændige aftaler herom.

10 Andre finansieringskilder

10.1 Medfinansiering fra andre

Parterne er enige om, at der skal gøres en indsats for at give andre mulighed for at medfinansiere anlæg og faciliteter i projektet, jf. § 9.2. Det kan være lokale virksomheder, energiselskaber, naboer, fonde, rideskoler o.a. Det aftales i hvert enkelt tilfælde, hvordan ønsker fra lokale aktører kan finansieres og indgå i projektet, herunder i forhold til fremtidig drift og vedligeholdelse af anlæg og faciliteter.

10.2 Naturstyrelsens samarbejde med Growing Trees Network Foundation

Naturstyrelsen forbeholder sig ret til, at dennes udgifter til tilplantning af arealerne helt eller delvist finansieres via donationer fra virksomheder og borgere gennem Naturstyrelsens samarbejde med Growing Trees Network Foundation. Evt. donationer til tilplantning er denne aftale uvedkommende, herunder særligt for så vidt angår den aftalte finansiering af arealerne.

11 Håndtering af bygninger samt arealer uden for projektområdet

11.1 Bygninger samt arealer uden for projektområdet

Det kan vise sig nødvendigt at erhverve arealer eller hele ejendomme uden for det egentlige projektområde, for igennem jordfordeling, magelæg etc., at kunne opnå ejerskab til ønskede arealer inden for projektområdet. Naturstyrelsen finansierer 100 % af udgifterne ved erhvervelse af arealer uden for projektområdet. Såfremt arealerne sidenhen anvendes i forbindelse med mageskifte med arealer indenfor projektarealet, aktiveres Silkeborg Kommunes medfinansiering.

Såfremt erhvervede arealer og bygninger udenfor projektområdet ikke kan mageskiftes med arealer indenfor projektområdet, står det Naturstyrelsen frit for at frasælge dem igen. Udgifter og indtægter i forbindelse hermed tilfalder Naturstyrelsen.

11.2 Særligt hvis bygningerne nedrives eller beholdes

Såfremt parterne er enige om, at en bygningsparcel i projektområdet skal beholdes i projektet, evt. til nedrivning for at undgå enklave, skal parterne acceptere at medfinansiere såvel bygninger som nedrivningsudgifter mv.

I særlige tilfælde kan parterne hver for sig eller i fællesskab vælge at erhverve en bygning i projektområdet til anvendelse som naturskole, skovbørnehave, skovløberbolig, bygning til Naturstyrelsens drift af arealerne, rideskole og lignende. I disse tilfælde indgås en selvstændig aftale om anvendelse, drift og vedligehold. Der kan som udgangspunkt ikke forventes medfinansiering heraf.

12 Salg af arealer inden for projektområdet

12.1 Salg i igangværende projekter

Hvis der under projektet gennemføres salg eller ekspropriation af arealer fra projektområdet, som er medfinansieret under denne aftale, vil provenuet som udgangspunkt skulle anvendes til opkøb af andre arealer inden for projektområdet.

12.2 Salg fra afsluttede projekter

Når projektet er færdigt, kræver salg af arealer fra projektområdet - som Kommunen eller andre parter har medfinansieret - en afklaring af provenuets anvendelse mellem parterne.

13 Inddragelse af offentligheden

13.1 Offentligheden inddragelse

Projektet er omfattet af Bekendtgørelse om offentlighedens inddragelse ved store naturforvaltningsprojekter. Dvs. alle lodsejere i projektområdet skal orienteres om aftalen, og der skal annonceres i lokalpressen om aftalen. Frivillige organisationer og offentlige myndigheder med interesser i projektet orienteres også. I forbindelse med miljøvurderingen vil der være en høringsfrist på mindst 8 uger. Der afholdes minimum ét offentligt møde om projektet i forbindelse med denne høring.

13.2 Koordination af information

Naturstyrelsen og kommunen koordinerer løbende information i forhold til offentligheden, særligt i forbindelse med at aftalen indgås. I forbindelse med planlægning af den nye skov, og efterhånden som der erhverves arealer, gennemføres en borgerinddragelsesproces. Repræsentanter fra relevante interesseorganisationer, lodsejere, beboerforeninger, kommunen og andre med interesse i projektet inviteres til at deltage.

13.3 Hensyn til GDPR

Naturstyrelsen vil varetage den primære kontakt til lodsejere mv. og vil som udgangspunkt være dataansvarlig for behandling af de pågældendes personoplysninger, herunder ift. oplysningspligt og indhentelse af samtykke.

I det omfang andre samarbejdspartnere indsamler eller behandler personoplysninger som led i projektet, er den pågældende samarbejdspartner selvstændigt dataansvarlig herfor. Parterne er hver for sig forpligtede til at opfylde oplysningspligten samt om nødvendigt indhente samtykke fra de personer, hvis persondata behandles som led i projektet.

14 Drift af erhvervede arealer

Arealer erhvervet i projektområdet skal hurtigst muligt ophøre med anvendelse som landbrugsjord i omdrift (kornmarker og lignende). Arealerne kan dog kortvarigt fortsat være i omdrift, f.eks. hvis sælger har betinget sig retten til fortsat at drive arealerne i en kortere årrække. Arealerne vil blive drevet uden brug af pesticider og begrænset gødningskvote.

Generelt vil Naturstyrelsens til enhver tid gældende rammer og strategier for arealforvaltning blive fulgt.

Alle fremtidige udgifter og driftsindtægter fra driften af arealerne afholdes af/tilfalder Naturstyrelsen.

15 Information og skiltning

Ved udarbejdelse af informationsmateriale, skiltning og lignende til brug for skovens gæster skal Naturstyrelsen informere om projektets formål og samarbejdspartneres navne og logoer skal fremgå.

16 Ansvar

Parterne er ansvarlige efter de almindelige erstatningsretlige regler.

Eventuelt ansvar i forbindelse med erhvervelsen af arealerne, skovrejsning, naturgenopretning, etablering af publikumsfaciliteter og drift af arealerne påhviler Naturstyrelsen, og er de øvrige parter uvedkommende, forudsat at der er tale om fejl eller forglemmelser fra Naturstyrelsen eller nogen, styrelsen er ansvarlig for.

Ansvar for drift og vedligehold af særlige anlæg og faciliteter, se hertil § 9.2, påhviler de pågældende samarbejdspartnere.

Parterne er ikke ansvarlige for forhold, der skyldes klimaforandringer, usædvanlige vejrforhold eller andre hændelige forhold.

17 Ikrafttræden, ophør og genforhandling

Aftalen træder i kraft ved underskrift af begge parter og løber i 20 år, eller indtil parterne er enige om, at formålet med aftalen er udtømt. Projektområde, tidsplan mv. genforhandles efter behov, dog ikke oftere end hvert femte år.

For Silkeborg Kommune, den

For Naturstyrelsen, den

Navn:

Navn:

Titel:

Titel:

18 Vedlagte bilag

Bilag A: Oversigtskort over projektområdet

Bilag B: Deklaration om pesticidfri drift

Bilag C: Deklaration vedr. forkøbsret

Bilag D: Principper for planlægningen af det nye skovlandskab

18.1 Bilag A – Oversigtskort over projektområdet

Eriksborg Skov. Projektområdets afgrænsning er markeret med nedtoning af de arealer, der ikke indgår.

18.2 Bilag B – Deklaration om pesticidfri drift

Ejerlav:
Matr. nr.:

ANMELDER:
Silkeborg Kommune
Søvej 1, 8600 Silkeborg

Deklaration

Rådighedsindskrænkning ved pesticidfri drift og reduceret kvælstoftildeling

Undertegnede ejer af matr. nr. «matrikel_nr», deklarerer og bestemmer herved med bindende virkning for nuværende og fremtidige ejere og brugere af ejendommen:

§ 1 Ejeren/brugeren er forpligtet til at overholde følgende bestemmelser for arealet vist på bilag 1:

1. Der rejses skov på arealet som etableres grundvandsvenligt, dvs. med maksimering af nedsivning. Der tinglyses efterfølgende fredskov på arealet
2. Der må ikke anvendes pesticider, bortset fra midler godkendt til økologisk jordbrug.
3. Der må ikke håndteres eller opbevares nogen form for pesticider på arealerne, ligesom der ikke må udsprede, deponeres, håndteres eller opbevares forurenede jord, spildevandsslam eller affald. Det er tilladt at opbevare og anvende bekæmpelsesmidler til indendørs bekæmpelse af skadedyr, svampeangreb og lignende, samt at opbevare og anvende bekæmpelsesmidler til udendørs bekæmpelse af skadedyr omkring bygninger og på havearealer, i det omfang midlerne ved anvendelse placeres i beholdere, fælder, kasse eller lignende og opsamles efterfølgende.
4. Arealerne kan tilføres gødning i form af kunstgødning samt husdyrgødning. Arealerne må maksimalt tilføres 100 kg total-N pr. ha. pr. år. inklusiv gødning afsat under græsning

§ 2 Aftalen er gældende fra den «dato».

§ 3 Nærværende aftale begæres tinglyst servitutstiftende på matr. nr. «matrikel_nr» med respekt af de på ejendommene hvilende servitutter og byrder, men ikke pantegæld i ejendommene. Hvilende servitutter og byrder henvises til ejendommens blade i tingbogen.

§ 4 Påtaleretten i medfør af nærværende deklARATION tilkommer Silkeborg Kommune, Søvej 1, 8600 Silkeborg, CVR nr. 29189641

§ 5 Omkostninger i forbindelse med oprettelse og tinglysning af nærværende aftale afholdes af Silkeborg Kommune.

Godkendt i.h.t. lov om planlægning §42.

Dato .....

Lokalplan ikke påkrævet

For Naturstyrelsen, som ejer af matr. «matrikel_nr».

Underskrift .....

«navn»

18.3 Bilag C – Deklaration vedr. forkøbsret

Matrikel:

Anmelder:

Deklaration

Efter aftale mellem Naturstyrelsen og Silkeborg Kommune pålægger Naturstyrelsen hermed ejendommen matr.nr..... sogn..... af areal..... m²/ha forkøbsret for Silkeborg Kommune.

Forkøbsretten respekterer private rettigheder, der måtte være tinglyst før tinglysning af forkøbsretten.

Forkøbsretten gælder ved enhver afhændelse af ejendommen eller en del af denne.

Forkøbsretten indfries ved erlæggelse af samme købesum, som kan opnås ved salg til tredjemand.

Som dokumentation for købesummen fremlægges vurderingsudtalelse fra Vurderingsstyrelsen, der max. er 2 måneder gammel. Vurderingsstyrelsens vurdering fremsendes sammen med et udkast til købsaftale.

En udnyttelse af forkøbsretten er betinget af godkendelse fra de bevilligede myndigheder (Vurderingsstyrelsen, Finansministeriet samt evt. Finansudvalget) i overensstemmelse med reglerne i budgetvej ledningen om ejendomssalg, jf. Cirkulære om salg af statens faste ejendomme.

Er der ikke senest på 3 måneders dagen for Silkeborg Kommunes modtagelse af udkast til købsaftale og vurdering fra Vurderingsstyrelsen afgivet meddelelse til Naturstyrelsen om at udnytte forkøbsretten, kan denne ikke gøres gældende.

Hvor Silkeborg Kommune ikke vælger at udnytte sin forkøbsret, står det Naturstyrelsen frit for at sælge til tredjemand.

Med hensyn til de på ejendommen hvilende pantehæftelser, servitutter og andre byrder henvises til ejendommens blad i tingbogen.

Påtaleretten i henhold til denne deklARATION tilkommer Silkeborg Kommune.

Godkendt i.h.t. lov om planlægning § 42.

Lokalplan ikke påkrævet.

Dato:

For Naturstyrelsen _____

18.4 Bilag D – Principper for planlægning af det nye skovlandskab

Generelle forhold og borgerinddragelse

Skovrejsningen sker i takt med, at der erhverves jord til formålet. Dette kan ske over en længere årrække.

Erhvervede arealer bliver ved skovrejsningen fredskovspligtige og skal leve op til skovlovens regler. Planlægningen sker i overensstemmelse med skovlovens formål for offentligt ejede skove. Der lægges således særlig vægt på at skabe, bevare og øge skovens biologiske mangfoldighed og sikre, at hensyn til landskab, natur, kulturmiljø, miljøbeskyttelse og friluftsliv tilgodeses — såvel eksisterende værdier, som potentialer.

Projektområdernes afgrænsning er fastlagt på baggrund af en screening "Eriksborg Skov - screening af potentielt skovrejsningsprojekt nord for Silkeborg". Screeningen har gennemgået kommuneplanlægningen og anden relevant planlægning, beskyttet natur, arter, kulturmiljø og landskabskarakteranalysen, samt potentialer og bindinger i forhold til et skovrejsningsprojekt.

Når der er erhvervet konkrete arealer til skovrejsningen, vil der forud for planlægningen blive gennemført en grundigere forundersøgelse forud for den konkrete planlægning af skovrejsningen.

I forbindelse med planlægningsprocessen for de konkrete arealer gennemføres der i samarbejde med Kommunen en borgerinddragelse, for at få borgernes gode ideer og ønsker til den nye skov og for at sikre lokal indflydelse, opsamling og brug af lokal viden i planlægningen.

Landskabsmæssige hensyn

Skovrejsning forandrer et landskab markant. Skovrejsningen ved Eriksborg sker i den ofte kaotiske overgang mellem land og by med forskellige elementer i landskabet, såsom infrastruktur (veje, luftledninger mv.), industri, landbrug, beboelse osv. Skovrejsningen kan være en oplagt mulighed for at bløde op og integrere de forskellige elementer. Ved planlægningen skal der derfor tages hensyn til eksisterende kvaliteter og elementer i landskabet samtidig med, at skoven planlægges så der skabes nye landskabskvaliteter, oplevelsesmuligheder og integration mellem de forskellige elementer.

Den gode oplevelse af landskabet opnås bl.a. ved en varieret landskabsoplevelse, hvor borgerne ved færdsel gennem skovlandskabet oplever en variation af at færdes i en tæt skov, gennem eller på kanten af åbne naturarealer, større og mindre lysninger og udsigter, som både kan være udsigter ind i og ud af skoven. Eksisterende småbiotoper kan være et godt udgangspunkt for et større åbent naturareal.

I Eriksborg Skov sigtes der mod et skovlandskab med en arealmæssig fordeling mellem ca. 1/3 lysåben natur og 2/3 træbevoksede arealer. De landskabelige forhold er afsæt for udformning af mødet mellem skov og åbne områder, der dels vil have karakter af større og mindre skovlysninger, f.eks. omkring beboelsesejendomme, og dels gennemgående lysåbne strøg. Sammenhængende lysåbne områder vil skydes sig ind i skoven og fremhæve forløbet af de lavninger, der løber fra Fuglemosen og ind i projektområdet. I disse lysåbne strøg indpasses mindre skovholme og trægrupper som overgang mellem skov og de nye byområder og som indramning af udsigter. De lysåbne strøg forbindes med hinanden gennem skoven så de danner ledelinjer for plante- og dyreliv, der er knyttet til lysåben natur, ligesom deres forløb vi skaber sigtelinjer og udsigter ind og ud af skovlandskabet, der understøtter orienteringen i landskabet.

Lysåbne arealer/lysninger forvaltes med græsning, høslet eller brakpudsning. På sigt kan græsningsskov indtænkes for at skabe skovlysninger og lysåbne skovpartier med en rig undervegetation, der bl.a. vil tilgodese insektlivet.

Genetablering af overflade vandets naturlige hydrologi

Selvom projektområdet ligger højt i landskabet, viste den meget våde vinter 2019/20 et stort potentiale for at få vandet tilbage til overfalden ved at genetablere den overfladevandets naturlige hydrologi. Som led i den etapevise etablering af skoven, vil Naturstyrelsen lave hydrologiske undersøgelser som grundlag for en kvalificeret planlægning af genetablering af naturlig hydrologi.

Hydrologien anvendes som udgangspunkt for placering af bevoksede områder, artsvalg i bevoksninger og etablering af, åbne vandløb, søer, vådbundsområder og andre typer af lysåben natur, såvel som stisystemer og brugeradgang – ikke omvendt.

Naturlig hydrologi genskabes i det omfang, det er muligt, ved at lukke dræn og grøfter der ikke modtager vand fra naboarealer, og ved at konvertere gennemgående dræn til åbne grøfter/vandløb, der udformes, så de opretholder afvandingsforpligtigelser jf. vandløbsloven.

Figur 3. Projektområdet set fra nord mod syd. Silkeborg Langsø og Papirtårnet anes i baggrunden. Arealer udenfor projektområdet er nedtonet. Foto: Anders Mølgaard, februar 2020. Illustration: Anders Busse Nielsen.

Naturmæssige hensyn

De beskyttede naturtyper inden for projektområderne består primært af små søer beliggende isoleret i større landbrugsflader. De beskyttede naturtyper vil fortsat være beskyttede af naturbeskyttelsesloven. Der etableres ikke skov inden for § 3 områderne. Ved etablering af skoven tages der hensyn til de beskyttede arealer, så de ikke påvirkes negativt, f.eks. ved at etablere skoven, så bevoksning ikke skygger for søerne. I forbindelse med planlægning af en ny skov, vil der blive foretaget en nærmere vurdering af naturtypens naturtilstand, og i det omfang det er bl.a. teknisk og økonomisk muligt, blive arbejdet med forbedring af naturtypen. F.eks. ved at nærtliggende naturtyper forbindes med åbne naturarealer. Eksisterende småbiotoper fremhæves i planlægningen som udgangspunkt for et større naturareal, og tilplantningen skal tage højde herfor. Ligeledes gælder i forhold til kendskabet til beskyttede arter.

Naturnære Skovudviklingstyper

Variation opnås også gennem variation i skovbrynenes artssammensætning og struktur såvel som brugen af træarter og træartssammensætninger.

Naturstyrelsens skovrejsning udføres ud fra principperne for naturnær skovdrift. Naturstyrelsens skove, herunder skovrejsningsområder, er certificeret som bæredygtig skovdrift efter de to internationale FSC og PEFC certificeringssystemer. Formålet med naturnær skovdrift er at udvikle artsrige og lokalitetstilpassede skove, der "efterligner" de artssammensætninger, bevoksningsstrukturer og dynamikker, der naturligt ville forventes udviklet på den enkelte lokalitet. Den naturnære tilgang til artsvalg og blandinger bidrager til, at de enkelte bevoksninger bliver robuste over for et varmere, vådere og vildere klima. En robusthed der giver fremtidige generationer fleksibilitet i forhold til at lægge vægt på *natur* eller *drift* eller andre formål i videreudviklingen af Eriksborg Skov.

For at kunne beskrive og fastholde målsætningerne med udviklingen af naturnære skove arbejder Naturstyrelsen med en række såkaldte skovudviklingstyper, der beskriver de langsigtede mål for udviklingen af det enkelte område i skoven.

Ved udarbejdelse af tilplantningsplanen for Eriksborg Skov vil de landskabelige sammenhænge med det omgivende landskab og de naturgivne forhold danne en ramme for valg af skovudviklingstyper. Lokale variationer i jordbundsforhold og stisystemernes forløb gennem området vil sidenhen være afsæt for at indarbejde stedspecifik variation i artssammensætninger, så der skabes yderligere naturmæssig og oplevelsesmæssig variation i skovbilledet.

En del af skoven etableres ved naturlig tilgroning. Det vil sige, at skoven opstår i takt med, at der med vind og dyr spredes frø på arealet, som vokser op til skov og krat. Det store element af tilfældighed i den naturlige tilgroningsproces er vigtig i forhold til biodiversiteten og vil desuden bidrage med sin helt egen form for variation i skovbilledet, både i tilgroningsfasen og på længere sigt.

Artsrige skovbryn

Få elementer i landskabet har så stor biologisk og oplevelsesmæssig værdi, i forhold til sit areal, som skovbryn. Skovbrynene er vigtige ledelinjer for mange dyr, og det er her mange fugle og insekter opholder sig og yngler. Som skovens ydre grænse er det også i skovbrynene at årstidsvariationerne er mest markante. Som det sammenbindende element mellem bevoksede og åbne arealer er skovbrynene skovens "ansigt". Det er det først man ser, når man ankommer til skoven, og det er også skovbrynenes forløb, der fanger øjet, når blikket i forbifarten falder på den nye Eriksborg Skov.

Brynene plantes med hjemmehørende arter og opbygges med stor artsvariation. Generelt plantes bryn med en gradient, som har lave buske yderst efterfulgt af større buske og småtræer, som tættest på selve bevoksningerne har en mindre indblanding af bestandstræarterne. Afhængig af soleksponering og ønsket til landskabelig fremtoning opbygges de enkelte bryn med forskellige arter, der er tilpasset de lokale forskelle, f.eks. mellem et soleksponeret sydvendt bryn og et bryn mod nord, der med tiden vil ligge i skygge af den bagvedliggende bevoksning.

Ved alle ydre bryn, dvs. bryn der afgrænser skoven ud mod det omgivende landskab, afsluttes alle bevoksninger med brede skovbryn, jf. skovloven. De brede skovbryn vil med tiden udvikle en svagt stigende profil fra lave buske til høje bestandstræer. Ud over de mange biologiske og visuelle kvaliteter beskytter de brede skovbryn "skovklimaet" og nedsætter risikoen for stormfald ved at filtrere vinden og lede den op over skoven.

Indadtil i det nye skovlandskab varieres de indre bryn, så der skabes vekselvirkning mellem stammebryn, hvor bestandstræer danner stejle bryn og 10 meter brede blomstrende bryn med forskellige buske og småtræer. Vekselvirkningen giver variationer i biotoper og oplevelser. Når buskene og de små træer, der indgår i brynplantinger, begynder at forynge sig, vil de desuden fungere som spredningspoler, hvorfra vinden, fugle, egern, mus og andre vil hjælpe med at sprede frø langs øvrige bryn, så der skabes en naturlig variation i skovbrynenes artssammensætning, tæthed, bredde og fremtoning.

Kulturmiljø

Planlægningen og skovtilplantningen skal respektere registrerede fortidsminder. Proceduren ved statslig skovrejsning er, at Naturstyrelsen i forlængelse af opkøb af en ejendom, anmoder det ansvarlige museum om en udtalelse i henhold til museumsloven. Naturstyrelsen anvender ikke dybdepløjning i forbindelse med etablering af skov, og derfor er skovrejsning sjældent problematisk i forhold til fortidsminder. Hvor der er punktvis forekomst af fortidsminder, som vil kunne ødelægges af træernes rødder, undlades plantning efter nærmere aftale med museet.

I det omfang at museet kan bidrage med viden om fortidsminderne kan denne indtænkes i den generelle formidling af området.

Miljøbeskyttelse

Et overordnet formål med projektet er at øge grundvandsbeskyttelsen i indsatsområdet ved at etablere fredskov. Det skal sikres, at der i fremtiden kan indvindes rent grundvand til drikkevand i området. Arealerne pålægges en deklaration om, at der ikke må udbringes hverken sprøjtemidler eller gødning. Sammen med fredskovspligten betyder deklarationen, at grundvandsressourcen i princippet vil være beskyttet for evigt.

Den fremtidige skov vil binde øgede mængder af CO₂. Kulstofbindingen vil først og fremmest ske, hvor der etableres skov, men der vil også ske en binding af kulstof i jorden på de lysåbne arealer.

Friluftsliv

Ved skovrejsningen er der fokus på, at der er gode adgangsforhold til skoven og parkeringsmuligheder. Da skovrejsning inden for et projektområde sker i etaper, efterhånden som det er muligt at købe jord, vil udvikling af god tilgængelighed være en fortløbende proces, som afhænger af hvornår, og hvor der sker opkøb.

I planlægningsfasen afklares behovet for og lokalisering af evt. faciliteter i forbindelse med borgerinddragelse. Mængden og omfang af friluftsfaciliteter i skoven planlægges bl.a. ud fra indkomne ønsker i borgerinddragelse og de økonomiske muligheder. Etablering af friluftsfaciliteter vil ofte ske i et samarbejde med Kommunen og interessenter, der ønsker faciliteten.

I forbindelse med borgerinddragelse undersøges også interessen for at indgå partnerskaber, der tilgodeser særlige friluftsjntresser, f.eks. opsætning af Find Vej pæle til orienteringsløb.

Ved skiltning på området anvendes Naturstyrelsens skilteprogram. Øvrige faciliteter etableres som udgangspunkt i henhold til Naturstyrelsens designmanualer.